

tářů. Roubík podrobně probral ve své studii tuto instituci král. úředníků. Svůj výklad, opřený o prameny hlavně z městského archivu pražského a z archivu ministerstva vnitra, probírá podle instrukcí a tím vykládá nejen vývoj, nýbrž i jejich kompetenci. Jeho práce je vlastně úplnou novinkou, neboť dosud jsme neměli tuto poměrně důležitou otázku právní historie našich měst probránou. Proto přijdou vhod i otisky pramenů, ke studii připojených a z nich zase vydání instrukcí. Jen jako malou připomínku bych měl poznámku stran Ferdinandova vzoru pro královské rychtáře: Roubík ukazuje na vídeňského „anwalta“, který ve Vídni existoval už od r. 1401 a od r. 1526 měl rozšířenu pravomoc. Na původní vzor však poukázal už Kadlec ve svých dějinách (na př. 1921, str. 307), že je to totiž španělský, respektive kastilský, „corregidor“.

Ča.

Jos. Volf: Dějiny novin v Čechách do r. 1488. — Praha. Duch novin. ss. 231-XXXVI. příl. ilustrav. 1930. Kč 24. — **Frant. Roubík: Časopisectvo v Čechách v letech 1848—1862.** — Tamtéž. 1930. ss. 208 — přílohy a ilustrace. Kč 35. — Ředitel knihovny Národního musea v Praze Dr. Volf zabývá se v četných studiích historií novin u nás. V časopise „Duch novin“ shrnul jejich výsledky v souhrnnou stať, jež nyní, byvši doplněna o cenné reprodukce titulních listů, vychází knižně. Je to skutečně první kniha o této látce, která je velmi důležitá jak pro dějiny politické, tak i pro dějiny právní. Neboť registruje nám — a Volf zaznamenává často doslovně celé texty — celý vývoj tiskového páru u nás, po speciální stránce novinářské od systému privilegi- sačního až po systém legální. Zejména upozorňuje na podrobné vy- líčení, jak za doby 17. stol. způsob privilegisační se vyhranil v úzký systém individuálních výsad. Studie Volfova je velmi důkladná, takže může býti východiskem pro práci další, protože se opírá o bohaté prameny.

Na Volfovu práci přímo navazuje dílo Roubíkovo. Autor vymezil si je rokem 1848 a datem tiskového zákona z r. 1862. Je to tedy jakási předmluva historická k platnému právu tiskovému. Roubík podává nej- prve historický přehled, ale hlavní důraz bych přece jen kladl na po- drobnou bibliografii časopiseckou, které se dostává v uspořádání Rou- bíkově vtipného doprovodu v přehledných diagramech. Také jistě i širší veřejností budou vítány účelně vybrané reprodukce titulních listů. Zasluhou Volfovou a Roubíkovou máme nyní položeny tedy základy pro historii časopisů v Čechách, a bylo by si přáti, aby podle jejich vzoru brzy následovalo i zpracování tohoto oboru z ostatních zemí naší republiky.

Ča.

Klein—Schauer—Hermann: Die Zivilprozessordnung und die Jurisdiktionsnorm. — 8. vydání, Vídeň 1930, Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung. 1116 + XXIII. stran, 16⁰, cena 32 šilingů. — Vkusně a elegantně vázaná knížka, nesoucí na sobě pečeť dávno osvěd- čené sbírky Manzovy, obsahuje osmé vydání (prvé r. 1895) komento- vaného vydání jurisdikční normy a civilního řádu soudního. Uvádí je ve znění platném dnes v Rakousku, které se po desíletém rozdělení bývalé monarchie značně liší od znění platného v našich zemích. Jde ovšem jen o maličkosti, které nejsou však zvláště vyznačeny, protože zákoník jest dělán výlučně pro potřebu rakouskou. Vypravení knihy jest skvělé a prakticky uspořádáno i graficky. Označení paragrafů jsou tištěna tučně, za zněním paragrafu následují poznámky, komentář, a pod čarou judikatura. Komentář jest dosti obsáhlý, ale není brán téměř žádný zřetel na literaturu. Je to velká mezerka v tomto jinak zna- menitém díle. Hlavní důraz je tu položen na judikaturu, která jest sebrána velice pečlivě a jsou citována rozhodnutí také z českých (Práv- ník, Zprávy Právnícké jednoty moravské) a polských časopisů, ovšem z doby před převratem. Při náležitém ohledu na rakouské procesní

novely, jichž historickému vyličení jest věnována úvodní část, lze zákoníku užívati též pro naše poměry. Dr. Gerlich.

Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně.

IX. — Brno. 1930. Barvič a Novotný. Str. 311 in 8. Sbir. sp. práv. a národohosp. 48. Kč 25. — Jako každoročně vychází ročenka ve známé úpravě s články všech profesorů práv. fak., o nichž jest podati samostatné referáty. Závěrem z pera Dr. Gerlicha jako jednatele »Collegium doctorum« podána je zpráva o jeho založení a prvním roce jeho působení.

Prof. Dr. Karel Engliš: Státní rozpočet na rok 1931. (Str. 5—28.) Po leta, ve kterých zastává profesor právnické fakulty Masarykovy university Engliš úřad ministra financí, uveřejňuje ve Věd. ročence této fakulty svoje zprávy, jimiž vždy provází státní rozpočty. Doplnují obraz bohaté činnosti svého autora, a dosvědčují neobyčejný rozsah jeho ducha, činného jak v oblastech nejformálnějšího a nejabstraktnějšího myšlení teoretického, tak v oblastech poměrně konkrétního myšlení praktického. Rozpočet na přítomný rok sdělán byl pod všeobecným tísnivým dojmem veliké hospodářské deprese, která zachvátila světové hospodářství a dotkla se citelně ovšem také hospodářství našeho státu, a dále v údobí vnitrostátní a i zahraniční politiky, které vyžaduje si nových značných investic a výdajů, s nimiž minulá léta nebylo nutno počítati. Proto Engliš věnuje se nejdříve rozboru přítomné světové hospodářské krise, na který nutno zejména upozorniti: krise tato má pro rozpočet dvojí důsledek: předem snížení výnosu některých daní a některých státních podniků, a dále, že staví před řadu úkolů, jimiž má býti krise tato svých důsledcích mírněna. Potřebí jest jmenovitě urychlit investice (komunikační stavby) a starati se o nezaměstnané. Na jedné straně tedy snížení kladných, na druhé straně zvýšení záporných položek. Engliš však varuje před přílišným pesimismem, neboť krise dotkla se nás poměrně nejméně tíživě, a dále má za to, že nebude dále o mnoho stoupati. Rozebíráje příčiny krise, poukazuje na to, že jest problémem především cenovým. Pohyb cen, který nastal, a který krisi způsobil (a který, zajímavě, nepřelil se dosud do nejnižších vrstev spotřebitelských, takže index maloobchodních cen naň téměř nereagoval) má podle E. své příčiny na straně jednak zlata, a jednak statků. — Ze zvláštních finančních úkolů, které vyžádaly si rozšíření rozpočtových položek výdajových, a které s krisí nesouvisejí, jsou to zejména: placení reparací, staropensisté, vánoční příspěvek státním zaměstnancům, resystemisace, reforma gentského systému, invalidé atd. — Veliké rozepětí výdajové, které si rozpočet přítomného roku vynutil, měl v důsledku nutnost porušiti dosavadní výdajovou stabilisaci. Na krytí zvýšených výdajů bylo použito také uvolněných příjmových rezerv z roků předchozích. — Z finančních problémů nejbližší budoucnosti, které Engliš jmenuje, sluší zde zaznamenati: učitelské platy, úpravu samosprávných financí, sanaci bank a bankéřský zákon, problém kartelů a s ním související problém kartelového zákona, a konečně problémy vlastní finanční správy. E-ova zpráva k rozpočtu vyšla také samostatně, a to i v jazyce německém, francouzském a anglickém. Ch.

Prof. Dr. F. Weyr: Poznámky k nauce o orgánech. (Str. 29—47). — Weyr pokračuje ve svém badání o procesu normotvorném, o kterém podal již v dřívějších ročenkách dva články: K pojmu právního řízení, roč. VII. a Studie k pojmu exekuce, roč. VIII. Nové toto pojednání přináší celou řadu nových poznatků. Souhlasně se svým přísně kritickým pojetím vědeckým autor pozoruje nejprve význam slova »orgán« v oboru právním, přírodovědeckém a teleologickým. Dosavadní tradiční nauka právní stojí na stanovisku přírodovědecké představy pojmu orgánu. To plyne zejména z její konstrukce státu jako organismu a konstrukce právnické osoby vůbec. Při tom se